

„EGY VERS HANGULATA KÉTEZER- TIZENNYOLCBAN SEM LEHET OLDOTT”

László Noémi: *Műrepülés*

■ „Isten veled, imádott értelem!” (68.) Vajon hány órát töltünk olyan dolgokkal, amik visszanézve teljesen értelmetlenek? Gondoljunk csak bele, összességében éveket pazarolunk például azzal, hogy kiüresedett fejjel a telefonjainkat nyomkodjuk, az üzlet előtt kígyózó hosszú sor végén idegeskedünk, türelmetlenül nézzük, ahogy „Égő gyújtószinórral tolnak előnkbe a dolgok, divatcikkek” (6.), másokkal veszekszünk a saját igazunkat bizonygatva, s közben „Az ember épp magát nem érti meg. / Magát tiporja lábbal, tördeli. Nem szóltak, hogy ez fájni fog neki, [...] Amilyen megszállott, amúgy sem hallaná, hiába áriáznak oly sokan.” (68.)

László Noémi 2020-ban megjelent kötetének versei a földi lét mint „kilendült inga” ezen értelmetlen dolgait, szomorúságait, kríziseit, helyeit mutatják meg, s ahogyan azt a címbeli idézet is érzékelteti, napjaink költőjének nehézségeit, feladatait – tekintettel a világot alkotó/uraló dolgokra: „ragacsos műanyag kukák, betonból öntött szorbféleségek, bálázott fölőslég, gőzölgő aszfalt, háztartási gépek.” (6.) A verset Kürti Andrea vizualizálta, akinek a sötét-világos kontraszttal játszó rajzai a szakaszok közé ékelve segítik a megértést.

A kötet első verse megszólítja az olvasót, s mintegy ars poeticaként összegzi azt, ami a kötetben következik: „Hálátlan lény a nyelv szerelmese. / Szívkamrája mennyezetét veri / egy élet összehordott, gyűrt szennye. / Annak a tetején kell dalba fognia.” (8.) „A nyelv szavaiból rakott, rozoga medvedék” (7.) építő költőnő huszonegy verse a címadó szót, a műrepülést

mondhatni az igazi élet metaforájaként értelmezi, és keresi létének értelmét, a körülötte történő események magyarázatát, amelyet a gyakori filozofikus gondolatmenetek is alátámasztanak. A borítón a *műrepülés* szó tudományos leírását is olvashatjuk: a műrepülés abban tér el a hagyományos, normális repüléstől, hogy „szélesebb körű kísérleti képességeket igényel, és a repülőgépet nagyobb szerkezeti terhelésnek teszi ki”. A könyv azonos című verse is metafizikai kérdéseket boncolgat: ki vagyok én, kinek kije vagyok, honnan tudom, hogy én én vagyok, honnan tudom, hogy ő más? A kérdések megválaszolását azonban akadályozza egy, a kötetben gyakran visszatérő motívum, a test és lélek távolsága, amelyet az illusztrációk is kihangsúlyoznak azáltal, hogy a fehérrel ábrázolt testek háta mögött árnyékként láthatjuk lelküket lebegni: „Magamtól ugyan elég távol álok, kockázatosak eme távolságok.” (14.) „Hogy élek, talán merész állítás.” (14.), életéből hiányoznak a speciális repülési manőverek, az a valami, ami megkülönbözteti a műrepülést a hagyományos repüléstől, mert körbeveszi a „tömeget ölelő butaság íve” (5.), és eszébe sem jut, „hogy hiába az összes égitest, / ha tekintetem tűzni, lelkem lobogni, / lángelmém égni rest.” – lelke idegen testétől. A *Műrepülés* című verset néhány olyan szöveg követi, amelyek a magányos, gyötrődő test képét tárják az olvasó elé: az alvó test „süllyedő hajó”, „felszín alatti hangtalan sikoly” (21.), amely magát kitérésre sarkallja, az étellel teli galaxisba: „Suhogj, te szárny, ha létezel, / emelkedj, test, ha élni jó, égbolt megtapasztalha-

tó.” (24.) A „végtelen egekben” a fájdalomat is másképp érzékeljük, lelkünkötől távoli testünk csak a világmindenségben találhat otthonra, ahogyan azt a *Haza* című vers is érzékelteti. A földi lét különböző állomásainak leírásai tele vannak negatív asszociációkkal, képekkel, amelyek fokozzák a gyötrellem, szomorúság érzését. Az otthont, amelyet Erdély megjelenítéseként is értelmezhetünk, „völgybe nyomorított szűk helynek” (30.) nevezi, ahol „mennyi rogyant épület” és „mocskos, áradó folyó zenél”. A kötet leghosszabb szövege a *Tenger* című szonettkoszorú, amely visszavezeti az emberi létet és annak bonyodalmaikat egészen a teremtéshez, és Istenhez, aki nem kockáztatott, „műve klasszikus és fegyelmezett” (34.), semmi nem véletlen, ami velünk történik. A gyötrelmek, szenvedések okát allegorikusan tárja az olvasó elé: ahol van víz, ott mindig lesz szomjúság, „hiába fűlsz, pusztulsz, vakulsz bele, / mozogsz, apadsz, áradsz te is vele. / A szárazság elevenedve vág, így ami él, az csupa szomjúság.” (41.) „Feladatoddá vált, hogy ne feledj.” (39.), így folyton vágyakozol, folytonos a „szomjúság”, „sosem egész, a sok volt

pillanat.” (49.). A teremtéssel kapcsolatos kérdéseket újra a földi lét egyik állomásának pesszimista leírása követi, a *Kőbe zárt város* megjelenítése, amelyben a Szamos felbukkanása szinte egyértelmű utalás Kolozsvárra. Az ezt követő versek is a város utcaképét jelenítik meg, a rohanó embereket, az áramló időt, a köveket, a helyet, ahol „nyugton ülni nem hagynak sosem” (58.), a betonrengeteget, fagyos termeket, neonfényt, idegességet, buckákat. A kötet záróverse mondhatni keretet alkot a nyitóverssel, megfogalmazza ismét a verssel kapcsolatos sajátos gondolatait, céljait: „mert igazán ebben a rímtelen, / szálkás tömegben állok egyedül, / hívatlan gondolataim / cseppet sem hízelgő / serege élén, / ahol esélyem sincs / a verset záró szó, a pont előtt / valami távolivá, mássá, / érdekessé válni. (70.)

László Noémi kötetének versei rámutatnak arra, hogy valóban kétezer-tizenhét évvel sem oldott egy vers hangulata, az ember pedig Isten fegyelmezett műve, aki célokat kerget és vakon rohan a dolgai után, miközben a másikkal tapos és elfelejti, hogy „bámulni is kell, nemcsak érteni”. (58.)

Rabocskai Zsófia